

УДК 657.8:004

Володимир МУРАВСЬКИЙ

Місце та роль облікових фахівців у структурі автоматизованої бухгалтерії

Усунення проявів бюрократизації управління підприємством, дублювання функцій облікових фахівців, конкуренції чи суперечності інформаційних повідомлень, що властиве лінійним та функціональним організаційним структурам, потребує розробки нових організаційних форм обліку. Розкрито перспективи розвитку мережових об'єднань підприємств в умовах запровадження електронних комунікаційних каналів передачі облікової інформації.

Метою статті є дослідження перспектив переходу на нову організаційну структуру бухгалтерського обліку, яка полягає в об'єднанні динамічно-мережових і проектно-матричних структурних елементів та удосконаленні функціональних обов'язків працівників бухгалтерії у контексті вироблення вмінь та отримання навичок роботи із сучасними комп'ютерно-комунікаційними технологіями. Методи аналізу та синтезу використані для структурування предметної сфери дослідження на основі ідентифікації функціональних обов'язків облікових фахівців в структурі автоматизованої бухгалтерії.

Досліджено стабільну, динамічну, проектну, матричну й інші перспективні форми організації обліку та управління. Розроблено інформаційну модель комбінованого поєднання динамічно-мережових і проектно-матричних організаційних структур з метою реалізації потенціалу перспективних комп'ютерно-комунікаційних технологій в організації обліку. З'ясовано місце облікових та управлінських фахівців у структурі автоматизованої бухгалтерії при реалізації перспективних організаційних форм обліку.

Розроблено перелік функціональних обов'язків облікових фахівців в умовах запровадження комбінованої організаційної структури на підприємстві. В умовах комп'ютерно-комунікаційної форми обліку облікові фахівці здійснюють постановку завдань перед автоматизованою системою обліку, спільно з інженерами-програмістами розробляють і вдосконалюють програмно-технічне забезпечення, адаптують систему обліку відповідно до змін внутрішнього та зовнішнього середовища, контролюють коректність і ефективність системи автоматизованої обробки та передачі інформації. Дедалі більше часу у працівників бухгалтерії вивільнятиметься для інтерпретації облікової

© Володимир Муравський, 2018.

інформації для тактичних і стратегічних цілей. Подальшого дослідження потребує функціональна роль бухгалтерів у процесі комунікаційної взаємодії з менеджерами й іншими працівниками на підприємстві.

Ключові слова: *облік, організація обліку, організаційні структури, функціональні обов'язки працівників, облікові фахівці.*

JEL: M40

Актуальність теми дослідження. Історично автоматизація обліку розглядалася крізь призму зменшення трудомісткості праці облікових фахівців. Розвиток сучасних комп'ютерно-комунікаційних технологій актуалізує нові тенденції в автоматизації обліку, які пов'язані з необхідністю організації електронних комунікацій. Глобальною технологічною тенденцією є поступове зростання кількості розумних телефонів з доступом до мережі Інтернет. Уже 59% дорослого населення відповідно до глобального дослідження, проведеного аналітичною компанією "Pew research center", є власниками розумних телекомунікаційних пристроїв (31% володіють звичайними телефонами, у 10% відсутній телефон) (рис. 1). Значна частина користувачів смартфонів використовує їх для виконання професійних обов'язків, а 75% осіб мають доступ до мережі Інтернет. Пріоритетні позиції – у Південної Кореї, Ізраїлю та Австралії, в яких частка використання розумних телефонів громадянами становить 94%, 83% та 82% відповідно. Проте негативно впливає на розвиток сучасних комунікаційних технологій в Україні відносно низька швидкість доступу до мережі Інтернет. Наша країна у 2018 р. перейшла з 54 на 58 сходинку в рейтингу швидкодії Інтернету [1]. Відсутність широкосмугового доступу до глобальної електронної мережі може бути значним комунікаційним бар'єром в автоматизації обліку.

Більш наглядно тенденцію до зростання мобільності електронних обчислень у сфері бізнесу демонструють показники частки підприємств, які надають працівникам портативні пристрої з під'єднанням до Інтернету. У 2018 р. 70% європейських суб'єктів господарювання видають персоналу мобільні телефони, планшети, нетбуки для виконання функціональних обов'язків. Наявність значної кількості програмних додатків для телекомунікаційних пристроїв дає змогу перейти до повністю дистанційного виконання бухгалтерами і менеджерами професійних обов'язків, що є основною перевагою сучасної комп'ютерно-комунікаційної форми обліку. Налагодження електронних комунікацій в організації обліку вимагає формування нових навичок та вмінь облікових працівників. Пріоритетними з плином часу, як доводить Ю. П. Яковлев, стають такі функції облікових працівників, як проектування інформаційних систем, координування роботи людей, розробка стратегічних фінансових планів, а від бухгалтерів вимагаються високі знання у галузі комп'ютерних технологій та вміння інтерпретації облікових даних тактичного і стратегічного характеру [3, с. 7].

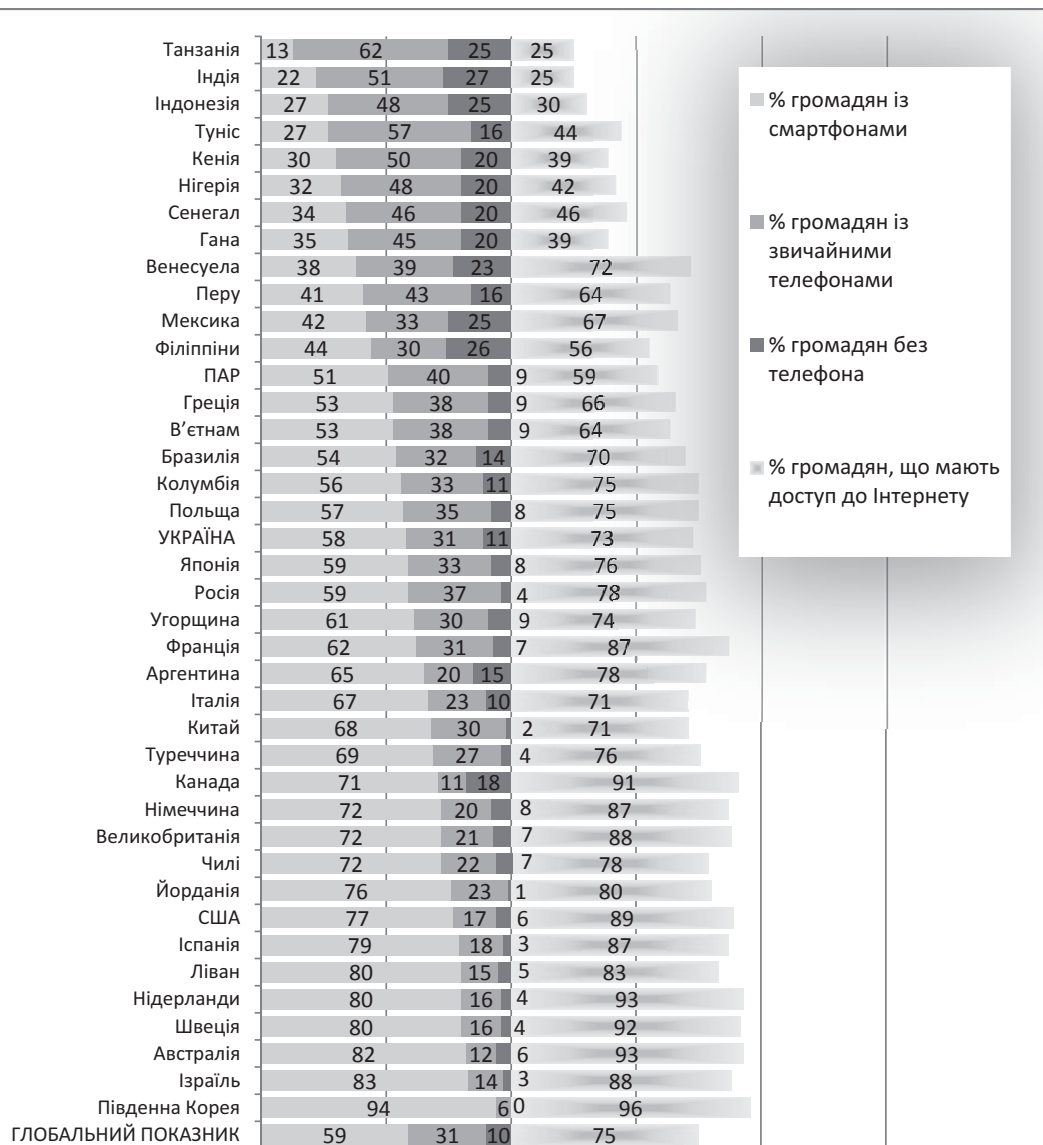

Рис. 1. Частка громадян, які користуються смартфонами та мають доступ до Інтернету у розрізі країн у 2018 р.*

*Джерело: Розроблено на основі [2].

Поділ на оперативний, тактичний та стратегічний рівень управління визначає ієрархічність організаційної структури підприємства. Ієрархічна будова управління передбачає високий ступінь формалізації обліково-управлінських повноважень і регламентації інформаційних потоків, що супроводжується винятково

централізованим ухваленням управлінських рішень. Ієрархічність пов'язана з лінійним чи функціональним утворенням внутрішньосистемних комунікацій між системою обліку й управління на підприємстві. Виділення багатьох рівнів управління може стати причиною значної бюрократизації процесу підготовки інформації, дублювання функцій облікових фахівців, конкуренції чи суперечності інформаційних повідомлень, що не відповідає принципам нової комп'ютерно-комунікаційної форми обліку. Як наслідок, традиційна ієрархічна структура є неефективною і потребує заміни на більш прогресивні форми організації обліку на підприємстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток новітніх комп'ютерно-комунікаційних технологій та глобалізація економічних процесів привели до виникнення нових типів облікових структур. Значної популярності в умовах розвитку комунікаційних технологій набула мережева організаційна структура. Мережеву організацію діяльності пов'язують із синергетичною інтеграцією групи підприємств, які паралельно здійснюють реалізацію продукції (робіт, послуг) через традиційні ринкові канали і механізми електронної комерції, можуть розташовуватися в різних територіально віддалених місцях, але обов'язково об'єднані для досягнення спільної мети. Мережеві компанії охоплюють функціонування декількох фірм або їх структурних підрозділів з формуванням ефективних комунікацій на основі договірних відносин. Значна кількість структурних елементів в організації діяльності мережевих компаній визначає певну специфіку обліку, що пов'язана з активним інформаційним обміном між етапами автоматизованої обробки даних. Інакше кажучи, первинна або частково оброблена інформація може тривалий час мігрувати між обліковими фахівцями різних фірм, які входять в мережу. Завершальним етапом мережевих комунікацій є консолідація звітності з відправкою її зацікавленим особам та інституціям.

Оскільки мережева структура організації діяльності передбачає об'єднання декількох підприємств, її екстраполяція на малі суб'єкти господарювання є недоцільною. Отже, складні моделі управління неефективно застосовувати в діяльності невеликих підприємств з незначною кількістю працівників. Проте завдяки перевазі комп'ютерно-комунікаційної форми щодо вільної масштабованості й адаптованості до умов діяльності мережева структура організації актуальна і для малих підприємств, які паралельно випускають декілька видів продукції, реалізують товари через мережу Інтернет, відкривають філії, задіюють різні маркетингові канали просування товарів тощо. Багатоаспектність діяльності є визначальним чинником вибору організаційної структури мережевого типу, що потребує врахування динамічних змін умов внутрішнього та зовнішнього середовища.

Як доводить М. М. Шигун, мережеві структури поділяються на стабільні та динамічні [4, с. 408]. У стабільній мережі функціональні обов'язки достатньо регламентовані і закріплені за конкретними посадовими особами. Облікові та управлінські фахівці з аналогічними обов'язками можуть бути присутніми в декількох фірмах, які входять в організаційну мережу. Можлива ситуація інформаційного та функціонального дублювання в умовах одночасної підготовки облікової інформації в кожному структурному підрозділі з наступною її консолідацією. В стабільній мережі бухгалтерія побудована за лінійною чи лінійно-функціональною структурою. Організація автоматизованого обліку за стабільною структурованою формою є недостатньо ефективною.

В умовах розвитку комп'ютерно-комунікаційної форми обліку перспективною є динамічна структура бухгалтерії. Динамічність організації обліку пояснюється відсутністю чіткої ієрархічної будови, що дає змогу оперативно адаптуватися до змін внутрішнього і зовнішнього середовищ. Завдяки застосуванню комп'ютерно-комунікаційних технологій структура бухгалтерії вільно конвертується та доповнюється без зниження загального рівня керованості підприємства. Інтернет-технології забезпечують комунікаційну взаємодію облікових й управлінських фахівців з метою спільної та водночас розподіленої діяльності. Глобальна мережа створює інформаційне середовище, яке об'єднує усіх учасників інформаційних процесів в динамічній мережі. Структура бухгалтерії є доволі гнучкою, оскільки змінюється відповідно до нових завдань, які ставляться перед обліком та управлінням групи підприємств.

В динамічній мережевій структурі облікової та управлінської працівники перманентно розподіляють між собою функції відповідно до змін умов діяльності. Функціональний розподіл відбувається разом з колективізацією роботи у межах усіх структурних елементів динамічної організації. Оскільки облікові фахівці можуть спільно здійснювати функціональні обов'язки, то унеможлиблюється викривлення інформації, що характерне для стабільних структур. Наприклад, якщо в процесі створення спільного продукту учасники мережевої структури розкривають інформацію про витрати, що були введені до його собівартості, то, з одного боку, з'являється можливість уникнення дублювання таких витрат, а з іншого – учасники мережевої структури можуть переконатись, що жоден з інших учасників не здійснює надмірне завищення собівартості (опортуністичної поведінки) з метою досягнення власних цілей [5, с. 186].

Розглядаючи еволюцію організаційних структур, А. А. Шапошников зауважує, що мережева структура управління передбачає децентралізацію пунктів прийняття рішень, наявність зворотних зв'язків, застосування більш гнучких та автономних процедур ухвалення рішень [6, с. 67]. В комп'ютерно-комунікаційній формі обліку первинні дані збираються повністю автоматизовано в місцях їх виникнення, після чого передаються на обробку. Як доводить Г. В. Федорова, будь-який електронний документ без необхідності його подальшого адресування надається бухгалтерам, що ведуть суміжні ділянки обліку і мають можливості його спільно використовувати [7, с. 101].

Звітна інформація поетапно передається в інші структури бухгалтерії, контролю й управління, що впливає на децентралізоване виконання обліково-управлінських функцій. Центри автоматизованої обробки облікової інформації можуть змінювати один одного, вилучатися чи формуватися за участі нових облікових і управлінських працівників. Інакше кажучи, при появі нових обставин діяльності групи підприємств виникає необхідність у створенні нового інформаційного центру, до якого залучаються компетентні працівники. Після зменшення впливу чинника внутрішнього та зовнішнього середовищ центр обробки облікової інформації може бути переформатований чи ліквідований.

У наукових працях і спеціальній літературі питання організації облікової структури розглядаються автономно від функцій та професійних обов'язків фахівців з обліку й управління. Разом з тим, більш глибоке дослідження місця та ролі облікових та управлінських працівників в автоматизованій структурі бухгалтерії дасть змогу

з'ясувати перспективи бухгалтерської професії в умовах використання комп'ютерно-комунікаційних технологій.

Метою статті є дослідження перспектив переходу на нову організаційну структуру бухгалтерського обліку, яка полягає в об'єднанні динамічно-мережевих і проектно-матричних структурних елементів, що стало можливим завдяки впровадженню комп'ютерно-комунікаційної облікової форми. Організація обліку за сучасними структурними формами вимагає перегляду функціональних обов'язків працівників бухгалтерії у контексті вироблення вмінь та отримання навичок роботи із сучасними комп'ютерно-комунікаційними технологіями.

Викладення основного матеріалу. Зовнішні інформаційні зв'язки, які поєднують групи підприємств у мережу, доповнюються внутрішніми проектно-матричними комунікаціями. В сучасних підприємствах активно формуються проблемні групи фахівців різних спеціальностей і професій. Проектний керівник несе відповідальність за успіх діяльності разом з керівництвом підприємства. Проектні групи функціонують на принципах конкуренції та взаємодоповнення при роботі над підготовкою, виготовленням, реалізацією певного виду продукції (робіт, послуг). У таких структурах керівник проекту наділяється всіма необхідними повноваженнями для постановки завдань за пріоритетними напрямками проекту, прийняття рішень щодо використання ресурсів, управління діяльністю учасників проекту [8, с. 148]. В кожному проекті обов'язково беруть участь облікові й управлінські фахівці. Один працівник бухгалтерії вузької спеціалізації може брати участь одночасно в декількох проектах. Таким чином, функціональна структура облікового апарату матрично накладається на поділ діяльності підприємства за проектами.

Спільна обробка облікової інформації є способом самоконтролю за достовірністю обліку. Розподіл облікових повноважень між працівниками необхідно здійснювати на основі принципу накладання частини функцій. Так, перед початком розподіленої роботи фахівець з обліку й управління змушений перевірити коректність облікових операцій, виконаних іншим працівником, на основі аналізу контрольних сум, дебетових та кредитових оборотів за рахунками тощо. Інший бухгалтер може підтвердити достовірність обробки облікових даних, пославшись на них чи використавши у власних розрахунках. Після підтвердження запис вступає в силу і впливає на зміну облікових показників. Відхилення облікової операції передається для додаткового контролю головному бухгалтеру-контролеру. Проведення двоетапної перевірки спонукає більш відповідально ставитися бухгалтерам до виконання функціональних повноважень. Унеможливорюються несумлінні дії облікових фахівців з метою маніпулювання інформацією.

Поєднання динамічно-мережевої та проектно-матричної організації структури бухгалтерії забезпечує налагодження ефективних внутрішніх і зовнішніх комунікаційних зв'язків. В інтегровану організаційну структуру доцільно вміщувати центри витрат (доходів, прибутку, інвестицій) та центри відповідальності, за якими закріплюється відповідальність контролерів і менеджерів. За такими центрами можна визначати ефективність автоматизованої обробки облікової інформації та діяльності підприємства. Структура бухгалтерії при комп'ютерно-комунікаційній формі обліку відображена на рис. 2.

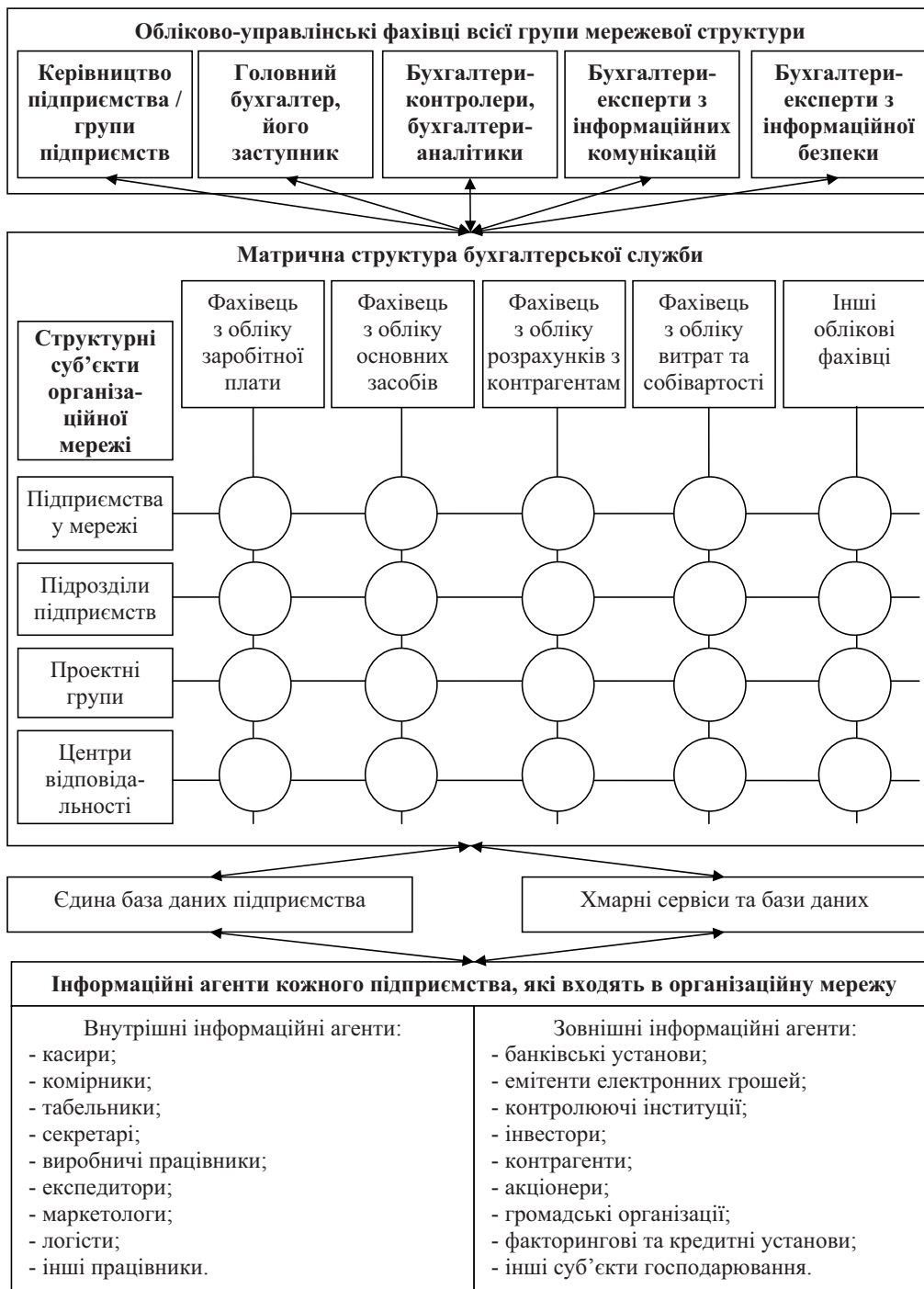

Рис. 2. Модель організаційної структури бухгалтерії при комп'ютерно-комунікаційній формі обліку

Повна автоматизація збору та реєстрації первинних даних в місцях їх виникнення трансформує функціональні обов'язки облікових фахівців. Бухгалтер з документатора і реєстратора господарських операцій перетворюється на мультикваліфікованого облікового фахівця. Через використання автоматичних датчиків та реєстраторів інформації мінімізується вплив людського чинника в облікових процесах. Обробка інформації відбувається винятково в електронній формі без прямої участі бухгалтера, а лише під його наглядом. Як наслідок, немає необхідності в утримванні облікового персоналу, фізично присутнього в місцях генерування облікових даних. Проте за бухгалтером залишається закріпленою функція оцифрування паперових документів, які надходять ззовні підприємства. Працівнику необхідно вручну відсканувати документ, після чого з використанням нейромережових технологій (штучного інтелекту) відбувається розпізнавання облікової інформації та її внесення в базу даних. Оскільки нейромережі не здатні функціонувати повністю автономно, на облікових фахівців покладатиметься завдання щодо внесення навчальної інформації в автоматизовану систему обліку. Мінливість умов діяльності призводить до постійної появи нової інформації, яка не може бути автоматизовано ідентифікована, тому бухгалтерська професія не може бути замінена нейронними мережами. Отже, облікові фахівці в майбутньому будуть здійснювати переважно контроль над автоматизованою системою обліку.

Також обліковий фахівець має здійснювати періодичний моніторинг автоматизованої системи обліку з метою перевірки коректності збору та реєстрації первинних даних. Контрольні функції бухгалтера реалізуються через персональні робочі станції чи мобільні стільникові пристрої. Обробка облікової інформації через інтуїтивно зрозумілий інтерфейс веб-комунікації актуалізує можливість переходу до безпрограмного варіанта організації обліку. Всі маніпуляції можуть виконуватися через традиційний веб-браузер комп'ютера, що в майбутньому зменшить потребу облікових фахівців у навичках роботи з різним програмним забезпеченням.

В подальшому зареєстрована облікова інформація через нейромережі автоматично розподіляється між матрично-проектними структурами підприємства. В сучасних умовах управління менеджери підприємства формують вимоги до оперативності та змістовності інформації, підготовленої системою обліку. Інакше кажучи, споживачі облікових даних є ініціаторами комунікаційного процесу з передачі інформації з джерел виникнення.

На етапі формування структурних елементів бухгалтерії рекомендовано закріплювати відповідальність за прийняття та обробку облікової інформації певного типу за кожним обліковим та управлінським працівником в посадових інструкціях. В момент генерування облікова інформація автоматично ідентифікується за критеріями потреби або індивідуальної відповідальності управлінського персоналу. Відбувається автоматичний відбір з інформаційного простору необхідних і корисних облікових даних для кожного працівника. Обліковим фахівцям немає більше необхідності виконувати обов'язки мережевого комутатора з передачі інформації до кінцевих споживачів. Комутація реалізується через фізичне переміщення підготовлених проміжних та підсумкових облікових показників у звітних формах до зацікавлених осіб. В комп'ютерно-комунікаційній формі облікові фахівці здійснюють розподіл та

закріплення інформаційних повноважень, потреб і відповідальності серед працівників підприємства. Бухгалтери беруть участь у проектуванні динамічно-мережевої структури бухгалтерії та визначають регламенти обміну обліковою інформацією із зовнішніми інституціями.

Оскільки основною перевагою мережевої організації обліку є оперативна адаптація до змін внутрішнього і зовнішнього середовищ, на бухгалтера покладаються значні організаційні завдання. Найбільш доречно щодо важливості бухгалтера в підтримці актуальності обліку висловила Л. М. Кіндрацька. На її думку, "...неможливо винести емоції від ознайомлення зі змістом нових законодавчо-нормативних актів з методик обліку на екран комп'ютера, спочатку ці емоції проходять через душу бухгалтера,... а вже тоді вводяться ним до автоматизованої бази даних" [9, с. 33]. Облікові фахівці повинні здійснювати модифікацію та налаштування автоматизованої системи обліку з оперативністю, адекватною змінам умов функціонування підприємства. Аналогічно і самі бухгалтери змушені перманентно оновлювати свої знання та навички. Перевагою комп'ютерно-комунікаційної форми обліку є можливість одержання інформації про зміни, не припиняючи здійснення облікових робіт. Також завдяки паралельній та спільній роботі облікові працівники можуть отримувати оперативну онлайн-допомогу у вирішенні контраверсійних ситуацій від професійних бухгалтерських організацій, інших бухгалтерів чи консультативних інституцій.

Лише в співпраці з обліковими працівниками розробники програмного забезпечення здатні створити повнофункціональні, корисні і дієві комп'ютерні програми. Сучасні фахівці з обліку й управління володіють мовами програмування, розуміють принципи адміністрування комп'ютерних мереж та правил інформаційної безпеки тощо. Водночас щораз більше програмних продуктів орієнтують на легкість конфігурування алгоритму функціонування. На ринку вакансій ціняться облікові фахівці, які здатні самостійно адаптувати програмні, технічні та мережеві компоненти автоматизованої системи обліку під потреби підприємства. Саме працівники бухгалтерії визначають, в якому напрямку відбуватиметься розвиток облікової системи, які мета і завдання ставляться перед автоматизованою обробкою облікової інформації та який варіант автоматизації діяльно-управлінських процесів обрати для суб'єкта господарювання.

Слід визнати необхідність розширення функцій облікового фахівця, які пов'язані з обробкою облікових даних, до рівня IT-спеціалістів. Бухгалтери, крім умінь роботи із спеціалізованим програмним забезпеченням, зобов'язані бути експертами у сфері налагодження комунікаційних зв'язків і забезпечення інформаційного захисту. Залежно від розмірів діяльності, обсягу інформаційних комунікацій в штат підприємства може бути введена посада спеціаліста із забезпечення кібербезпеки або сформовано окремий відділ. Спеціальна служба із кібербезпеки може формуватися із системних адміністраторів, менеджерів комп'ютерних мереж, програмістів і, що є обов'язковим, облікових фахівців. Комбінація знань з технологій обробки інформації та обліку, аналізу, контролю дасть змогу оптимізувати комунікаційні процеси з метою забезпечення інформаційного захисту. До функціональних обов'язків спеціалістів із безпеки облікової інформації відноситься:

– аналіз системи обліку на предмет вразливості до потенційних інформаційних загроз і моделювання їх впливу на кібербезпеку підприємства;

– розробка внутрішніх регламентованих документів щодо захисту облікової інформації, внесення змін в облікову політику підприємства, які дають змогу визначити порядок дій персоналу на випадок інформаційних правопорушень;

– визначення переліку та змісту облікової інформації, в якій міститься комерційна таємниця підприємства, з метою обмеження доступу до неї широкого кола осіб;

– визначення і розподіл прав доступу до облікової інформації через систему цифрових підписів, особистих логінів та паролів;

– контроль за надійністю функціонування програмно-технічного забезпечення системи обліку та управління на підприємстві;

навчання персоналу правилам безпечної обробки і передачі облікових даних з метою запобігання, виявлення та ліквідації інформаційних загроз;

контроль за дотриманням персоналом внутрішніх регламентів обробки облікових даних автоматизованим способом [10, с. 124–126].

Предметом професійної діяльності спеціалістів з технологій обробки інформації залишається монтаж та встановлення програмно-технічного забезпечення, його обслуговування з метою підтримки в робочому стані, внесення змін в алгоритм роботи комп'ютерних програм, підготовка веб-сторінок та хмарних сервісів обробки даних тощо.

Як підсумок, після тривалого перехідного періоду, коли комп'ютерно-комунікаційна форма обліку стане масовою у практичній реалізації, усіх облікових фахівців доцільно буде поділити на дві групи. Перша група нижчої кваліфікації, в яку входять бухгалтери, підготовлені бухгалтерськими курсами, технікумами і навчальними закладами 1–2 рівня акредитації, здатні здійснювати контроль за достовірністю облікових операцій. Такі облікові фахівці контролюватимуть винятково сферу бухгалтерського обліку на підприємстві, діяльність якого автоматизована. До другої групи належать працівники, які здобудуть мультикваліфіковану освіту в університетах та поєднують знання у сфері бухгалтерського обліку і цифрової економіки. Висококваліфіковані облікові фахівці разом з інженерами-програмістами визначатимуть тактичне та стратегічне позиціонування автоматизованого обліку й управління суб'єктом господарювання.

Висновки. Впровадження комп'ютерно-комунікаційної форми обліку забезпечує можливість переходу від лінійно-функціональних до більш ефективних форм організації структури бухгалтерії та менеджменту підприємства. Поєднання традиційних засобів бізнесу з електронними сприяє формуванню мережових організаційних структур. Завдяки здатності комп'ютерно-комунікаційної форми до масштабованості і вільної адаптованості до умов діяльності мережева структура організації стане актуальною для усіх суб'єктів господарювання незалежно від їх розміру. Для ефективного управління сучасними формами об'єднання суб'єктів господарювання доцільним є застосування комбінації динамічно-мережевого та проектно-матричного підходу до організації діяльності.

Динамічність організації обліку пояснюється відсутністю чіткої ієрархічної будови, що дає змогу оперативно адаптуватися до змін внутрішнього і зовнішнього середовища. В динамічній мережевій структурі облікові та управлінські працівники перманентно розподіляють між собою функції відповідно до змін умов діяльності. Функціональна структура облікового апарату матрично накладається на поділ діяльності підприємства

за проектними групами. В кожному проекті обов'язково беруть участь облікові й управлінські фахівці.

Організація обліку за сучасними структурними формами значно трансформує функціональні обов'язки облікових фахівців. Бухгалтер з документатора та реєстратора господарських операцій перетворюється на мультикваліфікованого облікового фахівця-контролера. В умовах комп'ютерно-комунікаційної форми обліку облікові фахівці здійснюватимуть постановку завдань перед автоматизованою системою обліку, спільно з інженерами-програмістами розроблятимуть і вдосконалюватимуть програмно-технічне забезпечення, адаптовуватимуть систему обліку відповідно до змін внутрішнього та зовнішнього середовищ, контролюватимуть коректність і ефективність системи автоматизованої обробки та передачі інформації. Дедалі більше часу у працівників бухгалтерії вивільнятиметься для інтерпретації облікової інформації для тактичних і стратегічних цілей.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з ідентифікацією функціональні ролі бухгалтерів при комунікативній взаємодії з менеджментами.

Список використаних джерел

1. *Pew research center. – Social media use continues to rise in developing countries but plateaus across developed ones [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pewglobal.org/2018/06/19/social-media-use-continues-to-rise-in-developing-countries-but-plateaus-across-developed-ones>.*
2. *Worldwide broadband speed league 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.cable.co.uk/broadband/research/worldwide-broadband-speed-league-2018/>.*
3. *Яковлев Ю. П. Контролинг на базе информационных технологий / Ю. П. Яковлев. – К. : Центр навч. л-ри, 2006. – 318 с.*
4. *Шигун М. М. Нові типи організаційних структур бухгалтерської служби та їх розвиток / М. М. Шигун // Міжнародний збірник наукових праць. – 2011. – Вип. 1 (19). – С. 401–410.*
5. *Юхименко-Назарук І. А. Мережева концепція організації бухгалтерського обліку / І. А. Юхименко-Назарук // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2017. – Вип. 25, ч. 2. – С. 183–186.*
6. *Шапошников А. А. Классификационные модели в бухгалтерском учете : моногр. / А. А. Шапошников. – М. : Финансы и статистика, 1982. – 142 с.*
7. *Федорова Г. В. Информационные технологии бухгалтерского учета, анализа и аудита : уч. пособ. / Г. В. Федорова. – [2-е изд., стер.]. – М. : Омега-Л, 2006. – 304 с.*
8. *Діденко В. М. Менеджмент : підруч. / В. М. Діденко. – К. : Кондор, 2008. – 584 с.*
9. *Кіндрацька Л. Теорія бухгалтерського обліку: сучасні реалії оновлення / Л. Кіндрацька // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – № 12. – С. 30–33.*
10. *Шишкова Н. Л. Засоби підвищення керованості безпекою облікової інформації / Н. Л. Шишкова // Економічний вісник Національного гірничого університету. – 2016. – № 3. – С. 119–127.*

References

1. Pew research center. Social media use continues to rise in developing countries but plateaus across developed ones, from <http://www.pewglobal.org/2018/06/19/social-media-use-continues-to-rise-in-developing-countries-but-plateaus-across-developed-ones> [in English].
2. Worldwide broadband speed league 2018, from <https://www.cable.co.uk/broadband/research/worldwide-broadband-speed-league-2018/> [in English].
3. Yakovliev Yu. P. Kontrolinh na bazi informatsiinykh tekhnolohii [Controlling based on information technology]. Kyiv, Center for Educational Literature, 2006, 318 p. [in Ukrainian].
4. Shyhun M.M. Novi typy orhanizatsiinykh struktur bukhholderskoi sluzhby ta yikh rozvytok [New types of organizational structures of accounting service and their development]. Mizhnarodnyi zbirnyk naukovykh prats – International collection of research papers, 2011, Issue 1 (19), p. 401-410 [in Ukrainian].
5. Yukhymenko-Nazaruk I. A. Merezheva kontsepsiia orhanizatsii bukhholderskoho obliku [Networking concept of accounting administration]. Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu – Scientific Bulletin of Kherson State University, 2017, Issue 25. Part 2, p. 183-186 [in Ukrainian].
6. Shaposhnikov A.A. Klassifikatsionnye modeli v bukhgalterskom uchete [Classification models in accounting]. Moscow: Finance and Statistics, 1982, 142 p. [in Russian].
7. Fedorova H.V. Informatsionnye tekhnologii bukhgalterskoho ucheta, analiza i audyta [Information technology of accounting, analysis and audit]. 2 nd ed., Moscow: Pub. Omega-L, 2006, 304 p. [in Russian].
8. Didenko V.M. Menedzhment [Management]. Kyiv, Condor, 2008, 584 p. [in Ukrainian].
9. Kindratska L. Teoriia bukhholderskoho obliku: suchasni realii onovlennia [Theory of Accounting: current updates]. Bukhholderskyi oblik i audit – Accounting and Audit, 2008, No. 12, p. 30-33 [in Ukrainian].
10. Shyshkova N. L. Zasoby pidvyshchennia kerovanosti bezpekoiu oblikovoi informatsii [Tools for improving the handling of accounting information security]. Ekonomichnyi visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu – Economic Bulletin of the National Mining University, 2016, No. 3, pp. 119-127 [in Ukrainian].

Редакція отримала матеріал 30 червня 2018 р.